

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

« 01 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Компаративна імагологія

Рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

Галузь знань: *03 Гуманітарні науки*

Спеціальність: *035 Філологія*

Освітньо-наукова програма: *Філологія*

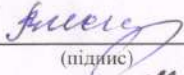
Робоча програма навчальної дисципліни «Компаративна імагологія». Одеса: ОНУ, 2022.
14 с.

Розробник: *Юлія ПОМОГАЙБО, к. філол. н., доцент кафедри зарубіжної літератури*

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри зарубіжної літератури

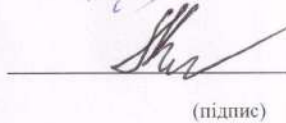
Протокол № 1 від «29» 08 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Валентина СИЛАНТЬЄВА

Погоджено із гарантом ОНП

(підпис)

Тетяна КОВАЛЕВСЬКА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 2 від «1» 09 2022 р.

Голова НМК

(підпис)

Тетяна ТЕЛЕЦЬКА

Переглянуто та затверджено на засідання кафедри зарубіжної літератури

Протокол №   від « »   20   р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засідання кафедри зарубіжної літератури

Протокол №   від « »   20   р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 філологія Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	За вибором аспіранта	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	10 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		68 год.	68 год.
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати уявлення про літературну імагологію як науку, що вивчає специфіку формування взаємних ментальних уявлень народів у сфері словесно-художньої творчості, про процеси рецепції і репрезентації національних образів в системі культури.

Завдання курсу:

- познайомити здобувачів вищої освіти з імагологією як науковою галуззю сучасної гуманітаристики;
- ввести аспірантів у коло основних теоретичних питань імагології;
- сформувати уявлення про основні категорії імагології (національний образ, стереотип, імідж, свій/чужий);
- представити витоки виникнення імагології і її основні етапи її розвитку;
- познайомити аспірантів із західними школами імагології, а також основними напрямками вітчизняної імагології;
- сформувати навички імагологічного аналізу художньої літератури на прикладі творів сучасних письменників-мультикультуралістів.
- залучити аспірантів до самостійного дослідження текстів художньої літератури в імагологічному і мультикультурному аспектах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

ФК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен *знати:*

- історію виникнення імагології, базові принципи імагологічних досліджень, основні поняття імагології як галузі компаративістики;
- сучасну наукову парадигму у галузі імагології та динаміку її розвитку;

уміти:

- використовувати імагологічний підхід до аналізу текстів художньої літератури;
- застосовувати прийому імагологічного аналізу образів «свого» і «чужого» у творах художньої літератури;
- аналізувати сучасну міжкультурну літературу, застосовуючи міждисциплінарний імагологічний підхід.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Імагологія як галузь компаративістики

Тема 1. Імагологія як міждисциплінарна область досліджень. Предмет імагології. Імагологія як частина порівняльного літературознавства. Образи інших країн, культур, народів як об'єкт дослідження. Статус імагології в сучасній гуманітаристиці. Літературна етноімагологія як галузь літературної компаративістики, що вивчає зображення інших народів і країн.

Тема 2. Витоки і історія розвитку імагології. Імагологічна думка Франції (Ж.-М. Карре, М.-Ф. Гійяр, Д.-А. Пажо). Вивчення «національної психології» (psychologie du peuple). Образ Німеччини у французькій літературі. Аахенська імагологічна школа бельгійця Х. Дізерінка. Сучасні імагологічні дослідження. Концепція нідерландського вченого Й. Лірсена.

Тема 3. Розвиток імагології в Україні. Етнопсихологія Володимира Яніва. Імагологічні розвідки Дмитра Наливайка. Закордонна рецепція України, її історії і культури. Перша в українській компаративістиці теоретична праця з імагології («Літературна імагологія: Предмет і стратегії»)

Тема 4. Понятійний апарат імагології. Національний образ як об'єкт дослідження імагології. Стереотип як базовий термін імагології. Позитивний чи негативний характер стереотипів. Співвідношення понять образ / імагема / імаготип. Образи себе та іншого (авто- і гетерообрази). Образ своєї нації очима іноше народу (метаобраз). Іміджи. Міфи. Бренди. Кліше. Національні стереотипи в романі Д. Кельмана «Вимір світу». Німецький національний характер в образах німецьких учених В. фон Гумбольдта і К.-Ф. Гаусса. Іронічне ставлення автора до раціоналізму як суто німецької риси характеру. Роман про німців і «все німецьке» в формі історичного роману. Стереотипне бачення французького національного характеру в образі Бонплана.

Тема 5. Бінарна опозиція свій/чужий як основа імагології. «Своє» і «чуже» в романі Дж. М. Кутзі «В очікуванні варварів». Світ варварів і світ цивілізації. Дж.М. Кутзі як представник сучасної південноафриканської літератури. Демонізація і страх перед «Іншим». Образи полковника Джолла, Магістрата та дівчини-варварки. Образ Імперії.

Тема 6. Мультикультуралізм, інтер- і транскультурність. Культурний синтез як характерна риса новітньої літератури. Естетика транскультурної літератури. Імагологія в контексті міжкультурної комунікації. Поняття національної конфетосфери. Мультикультурний контекст творчості К. Ісігуро. Репрезентація англійського і японського національного характеру в творчості К. Ісігуро. Японська естетика ранніх романів К. Ісігуро. Рецепція «англійського» в романі «Залишок дня».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Імагологія як галузь компаративістики												

Тема 1. Імагологія як міждисципліна рна область досліджень.	13	2				11	13	2				11
Тема 2. Витоки і історія розвитку імагології.	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 3. Розвиток імагології в Україні.	16	2	2			12	16	2	2			12
Тема 4. Понятійний апарат імагології.	15	2	2			11	15	2				11
Тема 5. Бінарна опозиція свій/чужий як основа імагології.	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 6. Мультикультур алізм, інтер- і транскультурні сть.	16	2	2			12	16	2	2			12
Разом	90	12	10			68	90	12	10			68

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма
1	Тема 2. Історія розвитку імагології. Витоки і вектори розвитку імагології. Французька школа. Аахенська школа. Амстердамська школа.	2	2
2	Тема 3. Вітчизняна імагологія. Розвиток імагології в Україні. Теоретичний доробок В. Яніва і Д. Наливайка	2	2
3	Тема 4. Національні стереотипи в романі Д. Кельмана «Вимір світу»	2	2
4	Тема 5. Втілення опозиції «своє/чуже» в романі Дж. М. Кутзі «В очікуванні варварів»	2	

5	Тема 6. Англійське і японське в творчості К. Ісігуро. Синтез східної і західної традицій у творчості письменника-мультикультураліста.	2	2
Усього		10	10

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Імагологія як міждисциплінарна область досліджень. Міждисциплінарність імагологічних досліджень. Історичні, культурологічні, соціологічні, психологічні, політологічні аспекти функціонування образів «інших». Письмове повідомлення (перевірка індивідуальна)	11
2	Тема 2. Історія розвитку імагології. Становлення імагології як науки. Французька імагологічна школа. Імагологія у Німеччині і США. Доповідь на семінарському занятті.	11
3	Тема 3. Вітчизняна імагологія. Імагологічна проблематика в роботах українських учених. Д. Наливайко як відомий представник української імагологічної думки. Наукові розвідки В. Будного і М. Ільницького. Письмове повідомлення (перевірка індивідуальна) Імагологія як галузь сучасного порівняльного літературознавства. Конспект статті Д. Наливайка «Літературознавча імагологія: предмет і стратегії»	12
4	Тема 4. Основні поняття імагології. Імідж, архетип, автообраз, етнообраз, гетерообраз, концепт «свій-чужий». Письмове повідомлення (перевірка індивідуальна)	11
5	Тема 5. Національна ідентичність. Імагологічні підходи до вивчення національної ідентичності. Літературна етноімагологія. Проблема стереотипізації образу Іншого. Письмове повідомлення (перевірка індивідуальна)	11
6	Тема 6. Мультикультуралізм, інтер- і транскультурність. Концепція орієнталізму Е. Саїда (праця «Орієнталізм», 1978 р.) Орієнталізм як дискурсу репрезентації Сходу представниками Заходу. Уявлення про Схід як «інший»/«чужий»/«позаєвропейський світ». Написання реферату.	12
	Усього	68

9. Методи навчання

Словесні: лекція, розповідь, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи.

Практичні: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет, презентація результатів власних досліджень. дискусія.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Методи поточного та підсумкового контролю: усне опитування, оцінювання усних і письмових повідомлень, оцінювання виконання самостійної роботи, оцінювання доповідей, бланкове тестування.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала	Критерії оцінювання результатів виконання завдань	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач освіти	
Зараховано	90-100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших здобувачів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує всі завдання, передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання завдань при самостійній роботі та роботи під час практичних занять (виконання вправ)
Зараховано	75-89	достатньо повно володіє теоретичним навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує,	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання, орієнтується у теорії латинської мови та може успішно використовувати її для виконання вправ.

		узагальнює та систематизує отриману інформацію, але допускає несуттєві неточності	
Зараховано	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, потребує контролю при виконанні завдань.
Незараховано з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички, здебільшого не здатний до самостійного виконання завдання.
Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Імагологія як міждисциплінарна область досліджень. Предмет і завдання імагології.
2. Імагологія як галузь сучасного порівняльного літературознавства
3. Образи інших країн, культур, народів як об'єкт дослідження імагології.
4. Становлення імагології у Західній Європі (французька, німецька, нідерландська школи).
5. Імагологічна думка Франції (Ж.-М. Карре, М.-Ф. Гійяр, Д.-А. Пажо). «Національна психологія» як об'єкт вивчення.
6. Аахенська імагологічна програма. Роботи Х. Дізерінка.
7. Концепція нідерландського вченого Й. Лірсена.
8. Поняття етнотипу в роботах Й. Лірсена.
9. Вітчизняні дослідження у галузі імагології. Д. Наливайко, В. Будний, М. Ільницький.
10. Закордонна рецепція України, її історії і культури. Робота Д. Наливайка «Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст.».
11. Опозиція «своє/чуже» як основа імагології.

12. Національний образ як об'єкт дослідження імагології. Стереотипи. Імагеми. Імаготіпи. Кліше
13. Співвідношення понять: образ, імідж, стереотип.
14. Гетеро-, авто- і мета образи.
15. Категорія ідентичності як центральне поняття імагології. Національна і культурна ідентичність.
16. Імагологія і міжкультурна комунікація. Поняття національної конфетосфери.
17. Національний характер як частина образу іншої країни і культури. Англійський, німецький, французький національний характер.
18. Мультикультуралізм, інтер- і транс культурність.
19. Культурний синтез як характерна риса новітньої літератури.
20. «Третій простір» в теорії Х. Бхабха.
21. Концепція орієнталізму Е. Саїда
22. Риси сучасної мультикультурної літератури.
23. Гібридна ідентичність новітніх письменників.
24. К. Ісігуро як представник «міжнародної» літератури. Мультикультурна складова письменницької ідентичності.
25. «Японські» риси романів К. Ісігуро.
26. Роман Д. Кельмана «Вимір світу». Авторська іронія у зображенні німецького менталітету.
27. Герої роману Д. Кельмана «Вимір світу» як носії «суто німецьких» рис характеру.
28. Дж. М. Кутзі як представник сучасної південноафриканської літератури. «Своє» і «Інше» як універсальні категорії в романі «В очікуванні варварів».
29. Конфлікт між цивілізацією і варварством в романі Дж. Кутзі «В очікуванні варварів».
30. Образ Імперії в романі Дж. Кутзі «В очікуванні варварів».

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю аспірант може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен тему змістового модуля. Оцінка складається з оцінки за семінарське заняття або, якщо семінарське заняття за цією темою не передбачено, з оцінки за самостійну роботу (письмове повідомлення, доповідь на лекції тощо). Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль.

Здобувач одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожен тему 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю аспірант набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання з переліку питань для підсумкового

контролю і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточне оцінювання та самостійна робота						Залік	Сума
Змістовий модуль 1							
T1	T2 +C1	T3 +C2	T4 +C3	T5 +C4	T6 +C5		
100	100	100	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Помогайбо Ю.О. Робоча програма навчальної дисципліни «Компаративна імагологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, спеціальності 035 Філологія. Освітньо-наукова програма: Філологія. Одеса: ОНУ, 2022. 13 с.
2. Помогайбо Ю.О. Силабус навчальної дисципліни «Компаративна імагологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

спеціальності 035 Філологія. Освітньо-наукова програма: Філологія.
Одеса: ОНУ, 2022. 5 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Дизеринк Х. Імагологія та питання етнічної ідентичності. Літературна компаративістика. Вип. IV: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Ч. II. Київ : ВД «Стилос», 2011. С. 382–395.
2. Куций І. Імагологія як стратегія дослідження цивілізаційних образів в українській історіографії // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 2014. Вип. 2. Ч. 1. С. 240–246.
3. Літературна компаративістика: імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Зб. наук. праць: у 2 ч. К., 2011.

Додаткова

1. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. Тернопіль: Джура, 2000. 340 с.
2. Будний В. Розгадка чарів Цірцеї: національні образи та стереотипи в освітленні літературної етноімагології // Слово і Час. 2007. № 3. С. 52–63.
3. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
4. Вознюк О. Стереотип як чинник формування візії Іншого // Studia Methodologica: альманах / [укладач І. В. Папуша]. Тернопіль: ТНПУ, 2008. Вип. 25. С. 62–66.
5. Гнатюк О. Прощання з імперією: Українські дискусії про ідентичність. К.: Критика, 2005. 528 с.
6. Дзюба І. Стереотипи сприйняття української культури // Дзюба І. З криниці літ: У 3 т. Т 2. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 567-575.
7. Кіор Н. Літературна імагологія: вивчення образів інших етнокультур у національній літературі. Питання літературознавства : наук. зб. Чернівці, 2010. Вип. 79. С. 290–299.
8. Мальцева К. С. Опозиція своє/чуже як культурна універсалія // Наукові записки. Том 20–21: Теорія та історія культури / [за ред. Погорілий О. та ін.]. К., 2002. С. 6–10
9. Наливайко Д. Літературознавча імагологія: предмет і стратегії // Літературна компаративістика. Вип. 1. К., 2005. С. 27-44. Саїд Е. В. Орієнталізм. К.: Основи, 2001. 512 с.

10. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 488 с.
11. Chiellino C. Der interkulturelle Roman // Blioumi A. (Hrsg). Migration und Interkulturalität in neueren literarischen Texten. München: iudicium, 2002. S. 41–54.
12. Fischer, Manfred S., Nationale Images als Gegenstand Vergleichender Literaturwissenschaft: Untersuchungen zur Entstehung der komparatistischen Imagologie. Bonn, 1981.
13. Pageaux D.-H. L'imagerie culturelle: de la littérature comparee a l'anthropologie culturelle. *Synthesis*. 1983. № 10.
14. Welsch W. Was ist eigentlich Transkulturalität? *Kulturen in Bewegung. Beiträge zur Theorie und Praxis der Interkulturalität*. [Hrsg. Kimmich D., Shcahadat S.]. Bielefeld : transcript, 2012.
15. Welsch W. Transkulturalität – die veränderte Verfassung heutiger Kulturen. Ein Diskurs mit Johann Gottfried Herder. *Via Regia. Blätter für internationale kulturelle Kommunikation*. Heft 20/1994. URL : https://www.via-regia.org/bibliothek/pdf/heft20/welsch_transkulti.pdf